

UUTEEN MAAILMAAN JA MAAILMANKUVAAN

Tämän ajan mantraksi on nousut väite siitä, että Suomi on edelläkävijä tietoyhteiskunnaksi on sitten kysymys henkilökohtaista puhelimista tai internet-yhteyksistä. Mielikuva muistuttaa 1980-luvun lopun väittämää Suomesta Euroopan Japanina. Olipa niin tai näin, mikä on maanmittareiden asema tässä uudessa maailmanvalloituksessa? Kuulummeko etuvartioon vai jälkijoukkoihin?

Tietoyhteiskuntaa on kuvattu niin merkittäväksi muutokseksi, että tuntuu kuin keskiaika olisi loppuillaan ja uusi aika alkamassa. Ainakin jos markkinamiehiin on uskominen.

Eräissä mielessä vertaus tutkimusmatkailijoihin tai seikkailijoihin on kuitenkin kohdallaan. Edessä on uudella tavalla tuntematon maailma *terra incognita*. Mielienkiintoista on verrata toisiinsa nykyihmisen toimintaa ja menneiden vuosisatojen tutkimusmatkailijoiden elämää.

Kun aiempina vuosisatoina kartoitettiin uusia mantoja ja maanosia sekä lähetettiin tutkijoita tieteen nimissä eri puolille maailmaa oli kyseessä sekä puhdas tiedonhalu, jossain määrin varallisuuden hankkiminen, mutta myös hallitsijan kulttuurisen taustan ja aseman korostaminen vallitsevien aatteiden kuten valistuksen hengessä. Valistuneet itsevaltiaat olivat valmiita tekemään suuria-kin taloudellisia uhrauksia tiedon hankkimiseksi. Nykyisten taloudellisten mitapuiden mukaan näihin riskibisneksiin sijoitettiin tiukkoinkin taloudellisina aikoina sellaisia varoja, jotka saavat internet-yrityksillä pelaamisen vaikuttamaan nappikaupalla.

Tutkimusmatkojen aikoina maanmit-

tareiden kartoitustaidot olivat arvossaan ja he olivatkin yleensä ensimmäisten joukossa maailmankuvaa laajentamassa. Vaikuttikohan tähän rohkeuteen ja riskinotokkyyn liiallisen koulutuksen puute?

Valistuksen ajan löytöretkistä käyköön esimerkiksi vaikkapa Tanskan kuninkaan **Frederik V:n** 1750-luvulla varustama retkikunta Onnelliseen Arabiaan – Arabia Felix – tarkoituksena kartoittaa Arabian niemimaata – Jemenin seutua – sekä kerätä alueen kasvillisuutta ja eläimistöä. Retkikunnan jäseniltä edellytettiin myös paikallisen kielen tuntemusta, tutustumista paikallisiin tauteihin ja lääkkeisiin jne. Felix Arabian retkikunta on eräs historian kuuluisimmista ja sen kohtaloita kuvaa kiinnostavalla tavalla tanskalainen kirjailija **Thorkild Hansen** teoksessaan ”Det lykkelige Arabien” (suomennettu Onnellinen Arabia). Teos kilpaili aikoinaan pohjoismaisesta kirjallisuuspalkinnosta **Väinö Linnan** Täällä Pohjantähden alla – teoksen kanssa.

Carl Linnén suomalaisyyntyisen oppilaan **Pater Forsskålin**, tanskalaisen **F.C. von Havenin**, retkikunnan lääkärinä toimineen **Christian Kramerin** sekä taiteilija **Georg W Baurenfeindin** lisäksi tutkimuskuntaan kuului maanmittari, jonka arvostus ei Peter Forsskålin silmissä ollut kovin

korkealla: ”**Carsten Niebuhr** ei hänen tietämänsä mukaan ollut professori eikä tohtori, ja nyt osoittautui, ettei hän edes ollut maisteri. Hän oli maanmittari. Siinä kaikki. Se ei ollut mitään.”

Tutkimusmatkan tuloksista olivat kuitenkin merkittävimpiä tämän ”ei kenenkään” suorittamat mittaukset ja kartoitukset Arabia Felixissä, joka käännösvirheen takia yhä tunnetaan onnellisena

Yksinkertaistettu jäljennös Carsten Niebuhrin Jemenin kartasta.
Teksti suomennettuna:
”Tämä tiekartta käsittää sen osan Jemeniä, jonka halki kirjallisuusseura Tanskan kuninkaiden Frederik V:n ja Kristian VII:n johdolla ja kustannuksella matkusti idänretkellään. Laatinut astronomian ja hodometrinen havaintojen mukaan C. Niebuhr 1763.”

Arabiana. Onnellinen Arabia – oikeasti vain Etelä-Arabia – koitui retkikunnan kohtaloksi. Ainoana kotiin palasi tuo mitätön maanmittari, joka osasi kuitenkin sen verran että säilytti henkensä.

Mikä sitten on maanmittareiden merkitys uusien mantereiden – mielen ja ajatuksen maailman – kartoittajana tänä päivänä? Olemmeko yhä mieleltämme avoimia ja valmiita ottamaan vastaan haasteita, vaikka emme olisikaan valmiita maistereita uusien kysymysten edessä? Riittääkö meillä rohkeus ja itsesäilytysvaisto uusien kohteiden etsimiseen?

Esimerkiksi paikkatietojen ja uuden tekniikan kohdalla kysymys on siitä olemmeko tiedontuottajia ja kehityksen suunnan viitoittajia vai päätökäyttäjiä ja tallatun polun kulkijoita.

Tähän kevään viimeiseen suomenkieliseen – kesäkuussa ilmestyy vielä Pohjoismaisen Maanmittauskongressin erikoisnumero – Maankäyttöön on koottu artikkeleita maanmittausalan eri sektoreilta. Niissä on arvioitu alan nykytilaa sekä esitetty osin uusia näkemyksiä siitä, minne ammattikunta on menossa tai minne sen tulisi suunnata katseensa.

Mielipiteen muokkaajina esiintyvät sekä virkansa puolesta visioita esittävät henkilöt kuten Maanmittauslaitoksen pääjohtaja **Jarmo Ratia** sekä Teknillisen korkeakoulun professori **Kauko Viitanen**. Kummankin haastattelussa korostuu huoli osaavan maanmittausalan henkilöstön riittävydestä tulevaisuudessa sekä alan heikosta vetovoimasta nuorison keskuudessa. Mistä esimerkiksi yhtäkkiä taitaane sadat maanmittausinsinöörit (olivatpa koulutukseltaan amk- tai DI-maanmittareita), jotka tarvitaan Maanmittauslaitokseen sen suurten ikäluokkien eläköityessä muutaman vuoden päästä.

Professori Viitanen nostaa esille myös kysymyksen kaavoituksen opetuksen sisällöstä ja järjestämisestä. TKK:n vastaus uuteen maankäyttö- ja rakennuslakiin antaa odottaa itseään. Lähivuosien akuuttiin kaavoittajatarpeeseen sitä kautta tuskin tulee vastauksia. Uusien kaavoittajien kouluttaminen vie vähimmillään 6–7 vuotta eikä ainakaan vielä seisova vesi ole lähtenyt liikkeelle. Pitäisikö myös

työnantajan katsoa peiliin? Onko kaavoittajien ja toimitusinsinöörien houkuttelemiseksi tehty kaikki mahdollinen, mikä tällä alalla kiinnostaa, luodaanko uutta – ja ovatko palkat oikealla tasolla?

Suomen Kuntaliiton entisen rakennepolitiikan päällikön **Juha Talvitien** arvioinnit yhdyskuntasuunnittelun tilasta ja tulevaisuudesta ovat mielenkiintoinen avaus kaavoitus- että rakennepoliittisen keskustelun käynnistämiseksi. Keskustelua uuden maankäyttö- ja rakennuslain ympärillä on syytä jatkaa.

Kartoittaja-koulutusta käsittelevässä osuudessa nousee esille – jälleen kerran – alan huono tunnettuus. Miksi kurseja jätetään aloittamatta pienen hakijamäärän takia alalla, joka ammattikoulutuksessa olevien mielestä lyö laudalta monet suosikkialat? Maanmittaus yhdistää luonnolläheisyyden, tekniikan ja omatoimisuuden. Kun lisäksi töitä on tarjolla jo opiskelun aikana ja kaikille valmistuville löytyy töitä, niin herää kysymys kuka tätä kultamunaa piilottelee.

Uusien ideoiden esille nostamista pitäisi jatkuvasti kannustaa ja testata. Jos lopputuloksena päädytään nykyisen mallin säilyttämiseen, ei sitä pidä tulkita epäonnistumiseksi. Ainakin prosessin jälkeen tiedetään aiempaa paremmin, miksi nykyinen tilanne tai järjestelmä on toimiva. Näin Imatrallakin, jossa selvitettiin paikkatietokeskuksen yksityistämistä. Kaupungissa päädyttiin paikkatietokeskuksen säilyttämiseen kaupungin organisaatiossa. Imatran kokemuksista on hyötyä varmaan muillekin kunnille, jos yksityistäminen nousee vaihtoehtona keskusteluun. Kuitenkin varoituksen sana siitä, ettei selvittämiseen tule lähteä vain selvittämisen vuoksi on paikallaan. Henkilöstön saattaminen epävarmuuden tilaan selvittelyn aikana heijastuu työhön ja saavutuksiin monesti vielä vuosia kriisivaiheen jälkeenkin.

Toisenlaisena esimerkkinä uusajattelusta voidaan mainita Oulun tonttiprojekti, jossa yhteistyössä alueen kiinteistönomistajien kanssa yritetään saada liikkeelle jo rakennettujen omakotialueiden täydennysrakentaminen. Kaupungin tarjoamat porkkanat – hallinnollinen apu

sekä taloudelliset edut voivat toimia aktiivaattorina. Monet huonot kokemukset rakentamiskehotusten ja lunastusten käytöstä – tai oikeammin käyttämättömyydestä – ovat kannustamassa uusien keinojen kokeiluun. Onko Oulun malli onnistunut saati sitten laajemmin toteutettavissa jää nähtäväksi. Oululaisille on ainakin syytä nostaa hattua siitä, että keskustelu on nostettu teoriasta käytännön tasolle.

Tämä Maankäyttö on ehkä tavallistakin paksumpi lukupaketti alkukesän valoihiin. Siihen on koottu monia sellaisia teemoja ja aiheita, joita lehdessä on käsitelty vuosien varrella – kuitenkin pikemminkin eteenpäin katsoen.

Uusien asioiden miettimisessä auttaa monipuolinen ja laaja yleissivistys. Maanmittarin maailmaan pitää mahtua maanmittauksen ohella myös muuta olkoon se sitten kulttuurista, metsästäystä tai kalastusta. Toki elämään pitää mahtua muutakin kuin lehdentekoa. Kädessäsi on nyt viimeinen suomenkielinen Maankäyttö, jonka päätoimittajana toimin. Kuluneet vuodet ovat olleet haasteellisia – osin kiireisiä – mutta erittäin kiinnostavia ja hyvin palkitsevia.

Seuraava lehti on jo uuden – tai vanhan tutun – päätoimittajan **Pekka Lehtosen** vastuulla. Samalla kun toivotan Pekalle menestystä lehden parissa, haluan kiittää lehden lukijoita kuluneista vuosista. Lehden tulevaisuus on varmoissa käsissä.

Hyvää kesää uudesta maailmasta, jossa **Antonin Dvorakin** tapaan on viitteitä myös vanhasta kotimaasta.

MARKKU VILLIKKA
päätoimittaja